

MEHMET EROĞLU • Geç Kalmış Ölü

Can Yayınları, 1984-1999 (3 baskı)
Everest Yayınları, 2000 (1 baskı)
agorakitaplığı, 2004-2009 (2 baskı)

İletişim Yayınları 2047 • Çağdaş Türkçe Edebiyat 315
ISBN-13: 978-975-05-1618-4
© 2014 İletişim Yayıncılık A. Ş.
1. BASKI 2014, İstanbul

EDITÖR Levent Cantek

KAPAK Suat Aysu

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Ozan Abbas

BASKI ve *CLT* Sena Ofset · SERTİFİKA NO. 12064

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi B Blok 6. Kat No. 4NB 7-9-11

Topkapı 34010 İstanbul Tel: 212.613 38 46

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 10721

Binbirdirek Meydanı Sokak, İletişim Han 3, Fatih 34122 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

MEHMET EROĞLU

Geç Kalmış Ölü

1985 ORHAN KEMAL ROMAN ARMAĞANI
1985 MADARALI ROMAN ÖDÜLÜ

MEHMET EROĞLU 1948'de İzmir'de doğdu. 1971 yılında ODTÜ'den mezun oldu. Aynı dönemde, 12 Mart Darbesi ardından kurulan Sıkıyönetim Mahkemesi'nce sekiz yıl hapse mahkûm edildi. 1974 yılındaki genel afftan sonra yazmaya başladı. İlk romanı *İssizliğin Ortası*, 1979 Milliyet Roman Ödülü'nü kazanmasına karşın 12 Eylül sıkıyönetim döneminde solcu ve antimilitarist unsurlar taşıdığı gerekçesiyle yayımlanamadı. Romanları ancak 1984 yılından itibaren basılabildi. Milliyet Roman Ödülü'nün ardından Madaralı Roman Ödülü ve Orhan Kemal Roman Armağanı'nı da kazanan *İssizliğin Ortası* ve *Geç Kalmış Ölü'yü* sırasıyla, *Yarım Kalan Yürüyüş* (1986), *Adım Unutan Adam* (1989), *Yürek Sürgünü* (1994) adlı romanlar izledi. Mehmet Eroğlu 1994-2000 yılları arasında senaryo yazımı ve müzik çalışmaları nedeniyle romana ara verdi. Bu dönemin ardından *Yüz: 1981* (2000), *Zamanın Manzarası* (2002), *Kusma Kulübü* (2004), *Düş Kırgınları* (2005), *Belleğin Kış Uykusunu* (2006) yayımlandı. Fay Kırığı Üçlemesi'nin ilk kitabı *Mehmet* 2009, ikinci kitap *Emine*'yse 2011 yılında yayımlandı. Eroğlu'nun ayrıca öğrencileri tarafından kitaplarından seçilmiş *Edebi Aforizmalar* adlı bir kitabı daha vardır. Fay Kırığı Üçlemesi'nin son kitabı olan *Rojin*, 2013 yılında İletişim Yayınları tarafından yayımlanmıştır.

Mehmet Eroğlu'nun senaryo çalışmaları, televizyon için yazdığı dizilerin (*Sızı, İssizliğin Ortası, Tutku*) yanı sıra, 1996 yılında İstanbul Film Festivali'nde En İyi Türk Filmi ve FIPRESCI (Uluslararası Sinema Eleştirmenleri Federasyonu) ödülleri kazanan *80. Adım* ve 1997 Antalya Altın Portakal Jüri Özel Ödülü ile 1997 Adana Altın Koza En İyi 3. Film Ödülü'nü kazanan *Solgun Bir Sarı Gül* gibi, sinema filmi senaryolarını da içermektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

---

19 NİSAN CUMARTESİ

(OTEL ODASI)

SAAT: 02:15

Şilebin ilk düdüğünün üzerinden on beş dakika geçmiş. Gül'ün çığlıkları beni yatağa mıhladı sanki; kıvıldamadan, soluk almadan oturuyorum. Artık gecenin içinde tek başımayım. Işık? Yalnızca komodinin üzerindeki abajurdan dökülen ışık var. Yerdeki kırık şişeden yayılan süt, Gül'ün odadan çıkarken öfkeyle yırtıp attığı 20 Nisan tarihli vapur biletini ıslatıyor.

Her şey ne kadar kesin ve değişmez. Çevremi saran nesnelere kaynaklanan rahatsız edici bu duygu, hayatımı geldiği bu noktada, anlamsız kılıyor. Oysa zamana hükmedebileceğim şu anda varlığım ilk kez bir anlam kazanacak. Nesnelere somutluğundan kurtulup zamanın ve Tanrı'nın soyutluğuna ulaşabilmek! İşte sorun bu. Bir insanın deneyebileceği en cüretkâr, en soylu karşı koyma bu değil mi? Göze almak ve...

Ama şimdi sıra direnmekte. Vücudumu, belkemiğimi kırarakmış gibi büken krampın üzerine, arkaya doğru bırakıyorum. Günlerdir ilk kez otel odasının çıplaklığı rahatsız edici bir görüntü gibi gözlerime batıyor: Kişiliksiz, köşeli bir boşluk.

Kalmalı ve bu kez başarmalıyız. Tanrı varsa, yardım etmeli. Bana borcu var... Birkaç saat... Saat? İki çeyrek. Üç saatten daha az zamanım kaldı. "Üçüncü düdükten sonra bir saatiniz var," demişti Fuad, "saat beşte iskelede bir motor sizi bekleyecek."

Hayır. Geleceğimi, bilincimi, kaderimi bir kördüğüm gibi çevreleyen o bağı koparmalıyım.

Belimdeki acıyla yana dönüp komodinin üzerindeki konyak şişesini alıyorum. Beynimi, o et yığımını, alkolle boğmalıyım. İçki, sinir uçlarımı dağlayarak göğsüme yayılıyor.

Tepemdeki büyük fanus! Sonsuzlukla şimdiyi birbirinden ayıran camdan sınırdır. O şeffaf engeli aşıp sonsuzluğa katılmama az kaldı. Yapmam gereken, yalnızca bir süre direnmek. Üç saatten daha az bir zaman parçasını burada, bu otel odasında geçirmek. Bütün hayatımın en önemli ânı...

Koridordan yükselen ve sessizliği bölen kahkaha düşüncelerimin arasına giriyor. Bir kadın! Dudaklarımdan tutamadığım bir fısıltı dökülüyor: Ferda. Onu istiyorum. Onu istemek! Bu tehlikeyi göze alamam. Düşüncelerimi ne olursa olsun ondan ayrı tutmalıyım.

Gözlerimi kapatıyorum. Saat beşe kadar dayanmak zorundayım. Kaçmak, beni rezil bir gelecekten baş başa bırakmak isteyen beynime nasıl engel olacağım? Şimdiye ait değilim ben. Sonsuzluğa varmalıyım... Ama kaslarım, yüreğim? Kıpırdamama dikkat ederek el yordamıyla o kitapçığı buluyorum. Nemrut Dağı ve Taştan Tanrılar... Gerçekten de sonsuzluğun kapısı orada mı? Belki...

Az önceki kahkaha, bu kez üst odalardan birinde yankılanıyor. Kadınlar, erkekler ve orospular... Bu şehirdeki on günün en kısa tanımı bu değil mi? Birden göğsüm sevinçle titriyor. Saat beşe kadar beynimi geçmişte tutabilirim. Kendimle hesaplaşmak... Bir buçuk saate sığdırılacak bir hesaplaşma! Hayır, bu sözcüğü beğenmedim. Aylar önce Girne'deki hastanede yatarken de söylemiştim bunu doktora. Hatırlamak daha iyi bir sözcük. Öyleyse başlamalıyım. Herhangi bir yerden, herhangi bir kişiden, ama kahramanın ben olduğunu hiç unutmadan. Evet, kahraman bendim. Kaderimi, bilincimi, inancımı zorlayan bendim. Kaderimle kendimi, evrenle beynimi karşı karşıya bıraktım. Her şeyi dramatikleştirip büyüterek, kavganın büyüklüğüne, hayatımın gerçekliğine kendimi inandırdım. Bir neden! Artık bir nedenim var. Ancak şimdi de kaçmak isteyen bir beynin,

sıradan bir serüvene dönüşen hayatın tutsağıyım. Zafer, Ali ve ben, dünyayı yörüngesinden çıkartmaya, tersyüz etmeye niyetliyken, neden böylesine bir saçmalığın, bir boşluğun içine düştük? Iskenderun gibi büyüü bir şehirde geçirilen günler, sonunda bir serüvene dönüşmeye mi mahkûm? Belki de insanların, evrenin o dehşeti ve kargaşası karşısında çaresiz kalan, karmaşık düğümlerde kullanılmayacak kadar basit aletler olduklarını hatırıma getirmedim.

“Sınıfı, kültürü, kökü meçhul biri olmak.” Bilmiyorum. Ama yine de teslim olmamam gerektiğini hissediyorum. Direnecek gücüm kalmamışken teslim olmamak, alçaklığı kabullenmemek? “Ölümün yanında ne önemi var bu kavramların,” demişti doktor. Gerçekten de yok mu? Var olduğunu biliyorum. Kaderimi geçmişten koparıp atabileceğim şu anda, bütün hayatım boyunca yitirdiğim kavgaları yeniden kazanabilirim. Saat beşe kadar direnip kumsalda adam öldürürken, sorguya çekilirken, Zafer’in izini sürerken, anlamını yitiren ve art arda yenik düşen benliğimi kurtarabilirim... Saat beşte, her şey o anda belli olacak. Ya alçaklığı ve korkaklığı seçeceğim ya da aylar sonra hayatımı yeniden, kısa bir an için bile olsa, yaşamaya değer bir yere ulaştıracağım.

Tekrar içki şişesine uzanıyorum. Bugün... Bir daha böyle hata yapmamalıyım. Artık bugün olmayacak. Aylardan hangisindeyiz? Hangi gün? Durup düşünüyorum. Fuad’ın sevinçle dayısının yanına gelip yeni hükümetin güvenoyu aldığını söylediği günden bu yana ne kadar zaman geçti? 18 Nisan 1975. Hayır, vakit gece yarısı aştı. Artık 19 Nisan Cumartesi. Demek Ankara’dan ayrıldığımdan beri bir buçuk ay olmuş. Ferda ile son kez konuştuğumuz o öğlenin üzerinden bu kadar uzun zaman mı geçti? Elektrik titreşimini andıran sızı vücudumu ince dilimlere bölerek ayaklarıma iniyor. Onu özledim. Hayır demeden parmaklarım paltomun cebindeki paketi buluyor. Bir sigara daha içmeliyim. Belki de o günü yalnızca sonun başlangıcı olduğu için hatırladım. Sonun başlangıcı! Bu basmakalıp, ama trajik olmaya özenmiş benzetmeye sessizce gülüyorum. Trajik olmak; eski huyum. Yine de her şeyin bir başlangıcı ve so-

nu olmalı. Sonun başlangıcı, Ankara'dan ayrılmam. Sonun sonu ise, bu sabaha karşı, saat beşte, İskenderun'da bu otel odasında noktalanacak... İki ay bile değil. Oysa bu aylara sıkışan olaylar, kişiler, çoktan ağır bir tortu tabakasının altına gömüldü. Gaziantep'te eski bir tanıdık, Antakya'da Ahmet'in adını bile sormadığım kardeşi, İskenderun'da... Hayır, İskenderun'dakiler hâlâ beynimdeki o tortunun üstünde yüzüyor. Kör Abdul, Said, Beatrice, Hasan Bey, Gülsüm, Zeynep, orospular ve tabii ki Fuad...

Mırıldandığımı fark edip susuyorum. Ankara'dan sonra gittiğim şehirleri hatırlasam... Ama yararı yok, gözlerimin önüne yine Antakya'da, Harbiye'de rastladığım o kız geliyor. Hayır, onunla başlayamam bu hesaplaşmaya. Hem yalnızca uzunlukları birbirine ekliyordum... Sigaradan bir nefes çekip ciğerlerimi dumanla dolduruyorum. Belimde hâlâ akşamki ağrı var. Fuad'ın her şeyi bırakabileceğimi, gemiyle gidebileceğimi söylediği anda başlayan o ağrı...

Başta dönmeliyim. Bir buçuk ay öncesine...

Akşamüstüydü, yollarda, yüksek tepelerde yer yer kar vardı ve yolcu otobüsü beni Gaziantep'e, Zafer'in izine götürüyordu. Ankara'dan ayrılalı yirmi dört saati geçmişti. Adana'dan Antep'e gidiyordum. Tarih iki ya da üç marttı. Hatırlıyorum, her şey gözlerimin önünde şimdi. Gün sona ermek üzereydi; araba bir devin homurtularını andıran sesler saçarak ilerideki loşluğa doğru koşuyordu. Karanlık, günün son ışıklarını kırarak, önümüzden başlamıştı ve az sonra üzerimize çullanıp gerideki güneşi yutacaktı. Teypte kötü bir türkü çalıyordu, Zafer'i bulup bulamayacağımı kendi kendime sorarken. Zafer'le ilgili bütün sorular yanıtsızdı kafamda. Araba ise, o eski homurtuyla beni, bir de o berbat türküyü uçurup götürüyordu yolda.

Antep'e vardığımızda hava iyice kararmış, kalın ve katı bir duvara dönüşmüştü. Garajdan çıkıp arabaya bindim. Tedbirli olacak kadar sakin değildim. Arkama bakmadan, izlenip izlenmediğimi kontrol etmeden, şoföre, Zafer'in arkadaşı Beşir'i bulabileceğim evin adresini verdim.

Birden soluğum kesiliyor. Şakaklarıma yakın bir yerde in-

ce bir damarın, bir kas gibi seğirdiğini hissediyorum. Beynim, kaslarım, karşı mı koyuyor? Kimıldamaya yelteniyorum, ama belimdeki ağrının acısı bir anda gözlerimi dağlıyor. Yine Harbiye'deki o kız. Beynim neden hep onu buluyor? Oysa bu serüven Gaziantep'te başlamıştı. Sigarayı söndürüp şişeyi kavriyorum. Devam etmeliyim. Kaldığım yerden. Gaziantep'teydim, akşamı...

Aynı akşam bulmuştum Beşir'i. Halit'in verdiği adreste, bahçesi briket duvarla çevrilmiş, kenar mahalledeki evlerden birindeydi. Şehre geleli henüz birkaç saat olmuştu, dışarıda birazdan kara çevirecek ince bir yağmur, odadaysa salkım saçak bir sessizlik yağıyordu üzerimize. İlk kez geride bıraktığım günün yorgunluğunu hissettim. Oysa Zafer'in izini süreceğim serüven daha yeni başlıyordu. Beşir, gözlerini bile kırpmadan anlattıklarımı dinliyor, elinde üzerime çevrili tuttuğu kısa namlulu bir silahla, kim olduğumu çıkarmaya çalışıyordu.

Üst kattan düşen tok bir ses kirpiklerimin arasındaki görüntüleri dağıtıyor. Ardından çatlayıp bir şarapnel yağmuru gibi dağılan bir erkek kahkahası yayılıyor ortalığa. Deminki kadınla birlikte olan adam olmalı. Yana dönüyorum; konyak içmeliyim.

Ama parmaklarım kimıldayamadan duraklıyor. “Neden kaçmıyorsun?” diyor şakaklarımı titreten bir ses. Düş görmeye başladım. Yukarıdaki sesler yardımına yetişiyor. Kadın ve tiz sesli erkek, bu kez birlikte gülüyorlar. “Gemiye, Aysa'ya binebilirsin...” Vücudum kasılıyor.

“Hayır!” diye bağırıyorum. Çılgılığım, daha yükselmeden dudaklarımda sönüyor. Delirmiş olmalıyım, belki de kâbus görüyorum. “Teslim olmayacağım!”

Karanlık, çılgılığı yutuyor. Susup çevreyi dinliyorum. Derin bir sessizliğin içindeyim. O cam fanusta. O sınırı kırmalıyım. Harbiye'deki kız? Beynim onu mu istiyor? Yüreğim çatlayacak. Gözlerim alnımdan dökülen terle dağlanırken, beynimdeki o iblisin sesini bastırmak için bağıra bağıra anlatmaya koyuluyorum:

“Oturduğumuz yüksek terastan üstüne düşen gölgeler...”

Sesim çıkmıyor, dilim... Gözlerimi kapatıyorum. İki hafta öncesinin görüntüleri kirpiklerimin arasında. Gaziantep'ten sonraki hiçbir şeyin önemi yoktu. Kız...